

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3307/2019. (XI. 18.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.31.253/2018/16. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.35.675/2017/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője (dr. M. Tóth Zoltán) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.35.675/2017/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Miután az Alkotmánybíróság főtikára hiánypótlásra szólította fel az indítványozót, alkotmányjogi panaszát a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.31.253/2018/16. számú ítéletére is kiterjesztette.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az indítványozónál a NAV Észak-budapesti Adó- és Vámigazgatóságának jogelődje (az adóhatóság különböző eljárt szerveinek a megnevezése a továbbiakban: NAV) több évet érintően bevallások utólagos vizsgálatára irányuló adóellenőrzést végzett, melynek során adóhiányt, valamint ennek jogkövetkezményeként adóbírságot és késedelmi pótlékot állapított meg. A NAV álláspontja szerint az indítványozó úgy végzett taxis személyszállítási tevékenységet, hogy bevallási kötelezettségének nem tett eleget, ezért az adókötelezettségét több adónemben, többek között áfa adónemben is becsléssel állapította meg. A NAV álláspontja szerint az indítványozó az áfa szempontjából adóalanynak minősül, ezt az indítványozó vitatta; nézete szerint a NAV azért jutott erre a következtetésre, mert nem tisztázta kellőképpen a tényállást.
- [4] A NAV másodfokon eljárt szerve áfa adónemben 2011. május – december és 2012. évre vonatkozóan új eljárásra utasította az elsőfokú adóhatóságot, 2009 decembere és 2011 áprilisa közötti időszakra (1. perbeli időszak) pedig közel 1,9 millió forint adóhiányt valamint adóbírságot és késedelmi pótlékot állapított meg.
- [5] Ezt követően az indítványozó felügyeleti eljárásra irányuló kérelmet nyújtott be, az abban született döntés az áfa adónem vonatkozásában nem változtatott a korábbi határozaton.
- [6] A megismételt elsőfokú eljárásban a NAV 2011. május – november hónapra (2. perbeli időszak) áfa adónemben adóhiányt állapított meg, továbbá kimondta, hogy 2011 decemberében és 2012-ben áfa adónemben adófizetési kötelezettség nem állapítható meg.
- [7] A NAV másodfokon eljárt szerve a 2011. december – 2012. közötti időszak vonatkozásában az elsőfokú határozatot megsemmisítette és az adóhatóságot új eljárásra utasította, a 2011. május – novemberi időszak tekintetében a határozatot helybenhagyta.
- [8] Az indítványozó előbb az 1. perbeli időszakra vonatkozó, majd a 2. perbeli időszakra vonatkozó jogerős másodfokú határozattal szemben nyújtott be keresetet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságra (a továbbiakban: bíróság). A bíróság 28.K.34.364/2015/23. számú ítéletében az 1. perbeli időszakra vonatkozóan az indítványozó keresetének helyt adott, a jogerős másodfokú határozatot és az ehhez kapcsolódó elsőfokú határozatot hatályon kívül helyezte és az elsőfokú hatóságot új eljárásra utasította. Az ítélet szerint az ügyben adókijátszásra irányuló tevékenység folyt, de a bizonyítékok teljes körű feltárása hiányában nem volt igazolt az indítványozó áfa adóalanyisága, továbbá a becslés jogalapját sem bizonyította a NAV.
- [9] A NAV alperesként felülvizsgálati eljárást kezdeményezett; ezen eljárásban született meg a Kúriának az indítványozó által alaptörvény-ellenesnek állított Kfv.VI.35.675/2017/4. számú végzése. A Kúria az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Hangsúlyozta,

hogy a NAV a bizonyítást a lehetséges és szükséges körben lefolytatta, az ellentmondásokat feloldotta és meg-alapozottan vont le következtetést arra, hogy az indítványozó a keresettel érintett időszakban áfa alany volt, mert nem állt munkaviszonyban a taxis társasággal; ezzel szemben saját neve alatt gazdasági tevékenységet folytatott. Az elsőfokú bíróságnak az új eljárásra adott iránymutatásban rögzítette, hogy abból kell kiindulni, hogy a felperes áfa alany volt; a kereseti kérelem keretei között a becslés jogalapjának fennállását, ehhez képest annak módszerét és az összegszerűséget kell vizsgálni.

- [10] Az indítványozó a Kúria végzésével szemben alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amit azonban az Alkotmánybíróság – egyesbíróként eljárva – IV/990/2018. számon visszautasított.
- [11] A 2. perbeli időszakra vonatkozó per tárgyalását a bíróság a felülvizsgálati eljárás befejezéséig felfüggesztette, majd a Kúria végzését követően a felek kérelmére a perket egyesítette. Ezután a bíróság a 10.K.31.253/2018/16. számú ítéletében az indítványozó keresetét elutasította.
- [12] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát a Kúria végzésével szemben, melyet – miután az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra szólította fel – kiegészített és a bíróság 10.K.31.253/2018/16. számú ítéletére is kiterjesztett.
- [13] Az indítványozó a megismételt elsőfokú bírósági eljárásban hozott 10.K.31.253/2018/16. számú ítélet alaptörvény-ellenességét nem közvetlenül, hanem a Kúria döntésére tekintettel állította, az alábbiak szerint.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét abban látta, hogy a bíróság „független – közigazgatási határozat felülvizsgálatára hatáskörrel rendelkező – bíróságként, nem tudott megfelelő szigorú jogszerűségi, ésszerűségi és eljárásjogi szabályszerűségi vizsgálatot végezni”. Álláspontja szerint a bíróság „nem tudott alapjogi sérelem mentes eljárást lefolytatni, tekintettel arra, hogy a Kúria döntéshez kötve volt – nem vizsgálhatta [...] az indítványozó] Áfa alanyiságát –, ezáltal az elsőfokú bíróság eljárása alaptörvény-ellenes döntést eredményezett.” Nézete szerint ehhez kapcsolódóan az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a tisztességes eljáráshoz való joga azért sérült, mert az első bírósági eljárásban nyilvános tárgyaláson, bizonyítási eljárás keretében (ahol bizonyítási indítványt nyújtott be, sor került tanúmeghallgatásra illetve okiratok becsatolására) igazolta azt, hogy a NAV határozata jogszabálysértő, majd ezen jogait „quasi” elvesztette azáltal, hogy a Kúria a bizonyítékokat ismételten egybevetette és felülmérlegelte. A Kúria végzése az elsőfokú bíróságra kötelező módon megállapította az indítványozó Áfa-alanyiságát, így a megismételt elsőfokú eljárásban már nem védekezhetett eredményesen. Az indítványozó álláspontja szerint, mivel az elsőfokú eljárásban bizonyítási eljárást folytattak le, „nem születhet olyan döntés a Kúrián pusztán az iratok vizsgálata alapján, mely a lefolytatott bizonyítási eljárást annak eredménye tekintetében [...] »megváltoztatja«. Ezzel ugyanis, a Kúria döntésének kötőereje miatt, elenyészett az elsőfokú perben érvényesített, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése által védett jogorvoslatihoz való joga.
- [15] Az indítványozó a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét abban látta, hogy a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 272. § (2) és 275. § (2) bekezdésének megsértésével hozta meg a döntését. Nézete szerint a Kúria a bizonyítékok felülmérlegelését, ismételt egybevetését tiltó jogszabályi rendelkezéssel ellentétes eljárás keretében vizsgálta felül az elsőfokú bíróság határozatát.
- [16] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és az ítélettel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége.
- [17] 4.1. Az Abtv. 27. §-ában foglalt feltételeknek az indítvány csak a bíróság 10.K.31.253/2018/16. számú ítéletével kapcsolatos részében felel meg. Az Abtv. 27. §-a szerint ugyanis az alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntéssel szemben akkor lehet az Alkotmánybírósághoz fordulni, „ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés” sérti az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúriának az alsóbbfokú bíróságot új eljárásra utasító döntése nem felel meg ennek a feltételnek, hiszen az eljárás ezt követően folytatódik, melynek lezárását, a jogerős ítélet meghozatalát követően nyílik meg a lehetőség az alkotmányjogi panasz benyújtására. A Kúria által eldöntött kérdés, nevezetesen az indítványozó áfa-alanyisága – ha az indítványozó álláspontja szerint annak megállapítása miatt Alaptörvényben biztosított joga sérül – a jogerős döntéssel szemben benyújtott alkot-

mányjogi panaszban vitatható. Az előbbiekből következően a Kúria Kfv.VI.35.675/2017/4. számú végzése tekintetében benyújtott alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt feltételnek, ezért befogadására, érdemi vizsgálatára nincs lehetősége az Alkotmánybíróságnak.

- [18] Az indítvány a bíróság 10.K.31.253/2018/16. számú ítéletére vonatkozó részében megfelel az Abtv. 27. §-ában foglalt feltételeknek; a már vizsgált feltételeken túl az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére hivatkozik, melyek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazzák.
- [19] 4.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy mi az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényege, valamint, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [lásd: Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontja]. Mint ahogy az a 3. pontból kitűnik, az indítványozó a bíróság döntéséhez közvetlenül kapcsolódó alaptörvény-ellenességet nem állított; azt a megelőző kúriai eljárásban elkövetett törvénysértés következményeként látta megvalósulni.
- [20] Bár nem eleve kizárt, hogy az Alkotmánybíróság olyan indokból állapítson meg alaptörvény-ellenességet, amely az eljárás korábbi (a jogerős döntéssel végződő bírói eljárást megelőző) szakaszában következett be, azonban a jogerős döntést hozó bíróság azt nem orvosolta (orvosolhatta), ám ahhoz, hogy a közvetett okon alapuló alaptörvény-ellenesség egyáltalán vizsgálható legyen, a korábbi döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó indítványnak érdemben elbírálhatónak kell lennie.
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos indítványi elem kapcsán az Alkotmánybíróság hivatkozik arra az évek óta folytatott, és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. „Az Alkotmánybíróság e feltételekkel összefüggésben arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírói eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja.” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti »szuperbíró» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [22] Mivel a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme kapcsán az indítványozó egyértelműen a Kúria bizonyítékértékelését vitatta, az indítvány indokolása e részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdésében és (1b) bekezdése *b*) és *e*) pontjában meghatározott feltételeknek.
- [23] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséhez kapcsolódó indítványi elem vonatkozásában az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy „következetes gyakorlata szerint a jogorvoslati jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60], legutóbb például: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [16]}. [...] A jogorvoslati jogból ugyanakkor nem az következik, hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, hanem csak az, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [16]}.” {3162/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [23]} A jelen ügyben az indítványozót kétséget kizáróan megillette a jogorvoslati jog, az eljárás során több alkalommal és módon élt is vele (fellebbezések, felügyeleti eljárás kezdeményezése, a NAV döntésének bírói felülvizsgálata). Az, hogy a felülvizsgálati bíróságként eljáró Kúria felülbírált az elsőfokú bíróság azon döntését, hogy a NAV-ot új eljárásra utasította, és – ezzel szemben – az elsőfokú bíróságot utasította új eljárásra és döntéshozatalra, nem hozható összefüggésbe az indítványozó jogorvoslati jogával. Ebből következően az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése

sérelmével kapcsolatos indokolása sem felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdésében és (1b) bekezdése *b)* és *e)* pontjában meghatározott feltételeknek.

- [24] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. §-ára, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének *b)* és *e)* pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2019. október 29.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/731/2019.

